VÂRSTE ŞI CĂRŢI

VALY CEIA
Universitatea de Vest din Timişoara

Cuvinte-cheie: *literatură latină, literatură română, semnificaţia, intertextualitate*

În versiunea sa asupra istoriei romane, Jean-Yves Boriaud îl evocă empatic pe Freud, meditând adesea la cetatea eternă, spaţiul unde „rien de ce qui se produit ne se serait perdu et où toutes les phases récentes de son développement subsisteraient encore à côté des anciennes."[1] Reflecţia ne înlesneşte o propensiune în chiar resorturile ce conferă forţă devenirii romane: „A privi spre viitor şi a nu zăbovi cu încăpăţânare într-o admiraţie convenţională a trecutului"[2]. Pentru romanitatea altitudinală, binele propriu este răsplata celor care trăiesc gândind şi practicând neîncetat binele comunitar, iluminaţi de *exempla veterum*, deoarece „Când se clădeşte o lume nouă, amintirea celei vechi trebuie ţinută trează în inimă şi minte."[3] *Imagines maiorum* străjuie vajnice, jalonând drumul nostru prin lume. În felul acesta, *ubi sunt* nu e un simplu clişeu cultural, ci îşi dovedeşte cu asupra de măsură validitatea, atâta vreme cât nu privim trecutul ca un tărâm ideal, îndepărtat şi intangibil, ci drept sursa, imboldul propriilor izbânzi. Raportarea la antecesori şi solidaritatea cu aceştia devin cruciale, bătrâneţea umanităţii constituind izvorul şi, totodată, depozitarul propriilor noastre virtuţi şi idealuri.

[1] Jean-Yves Boriaud, *Histoire de Rome*, Editions Perrin, 2001, p. 6.
[2] Raymond Bloch, Jean Cousin, *Roma şi destinul ei. I.* Traducere şi note de Barbu şi Dan Slușanschi, Bucureşti, Editura Meridiane, 1985, p. 115.
[3] Tudor Vianu, *Studii de filozofia culturii.* Ediţie îngrijită de Gelu Ionescu şi George Gană. Studiu introductiv de George Gană, Bucureşti, Editura Eminescu, 1982, p. 462-463.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

Într-un portret succint, Horațiu ne oferă în *Epistula ad Pisones* o plastică descriere a fiecărei vârste[1]. Să urmărim liniile desenului ce profilează chipul împovărătoarei bătrâneți:

Multa senem circumveniunt incommoda, vel quod
quaerit et inventis miser abstinet ac timet uti,
vel quod res omnes timide gelideque ministrat,
dilator, spe longus, iners avidusque futuri,
difficilis, querulus, laudator temporis acti
se puero, castigator censorque minorum.[2]

Totuşi, dincolo de metehnele sale, senectutea este cea care subsumează lamura vârstelor. Bătrânețea răzbună capătul de drum cu înțelepciunea, care i-ar fi intrinsecă. Să deschidem şi tratatul lui Cicero *Despre bătrânețe*: „Aptissimo omnino sunt, Scipio et Laeli, arma senectutis artes exercitationesque virtutum, quae in omni aetate cultae, [...] mirificos efferunt fructus"[3]. Iată de ce prețuirea bătrâneții devine un reper existențial fundamental în vremuri de altitudine spirituală. Exemple, nenumărate. Să ne oprim pentru început la *Țiganiada* lui Budai-Deleanu. Invocarea acestui autor nu e nicidecum întâmplătoare în context. Avem în personalitatea sa un model peren de apropriere a trecutului spre a clădi viitorul, cu grija obligatorie de a păstra nealterat un drum al exemplarității. Citez fragmentar din capodopera iluministă:

Ah! căruntă vechie cinstită!
Unde-s a tale sânte tocmele?...
Ce urgie-acum lumea-ntărâtă

[1] V. Horatius, *Epistula ad Pisones*, 158-176, în Quintus Horatius Flaccus, *Opera omnia.* Volumul 2. Ediție critică. Ediție îngrijită, studiu introductiv, note şi indici: Mihai Nichita. Stabilirea textului şi selecția traducerilor: Traian Costa, Bucureşti, Editura Univers, 1980.

[2] Idem, *ibidem*, 169-174: „Multe neajunsuri pândesc pe bătrânul ce strânge într-una,/ Bietul se ține de-o parte şi-i teamă s-atingă avutul,/ Sau că fricos şi zgârcit e în ceea ce pune la cale,/ Şovăitor şi greoi şi lacom scrutând viitorul,/ E cârcotaş, plângăreț, lăudând a juneței lui vreme,/ Dojenitor şi sever şi cenzor al celor mai tineri." (ed. cit.).

[3] Cicero, *De senectute*, III, 9: „Fără îndoială, cele mai potrivite arme ale bătrâneții, Scipio şi Lelius, sunt studiul şi practicarea virtuților, care, cultivate la orice vârstă, [...] aduc minunate roade".

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

Ş'o-înneacă-întru cel noian de rele?
Perit-au credința cea bătrână!
Ah! lume-întoartă! vreme păgână![1]

Pentru spațiul roman, această apreciere își găsește efigia, cred, în tulburătorul tablou al lui Eneas părăsind Troia incendiată. Pictura de pe oenochoé, ce străjuiește din Luvru generațiile spre a le fi pildă, este grăitoare: abandonându-și patria, eroul troian îl poartă pe umeri, dulce povară, pe Anchise, părintele-i iubit. Zugrăvit exemplar de către Vergiliu, ce contrapune simplității descriptive tensiunea afectivă clocotitoare, episodul concentrează însăși legea sfântă a firii[2].

Pe urmele lui Cicero, dar şi ale tradiției greco-romane, Budai-Deleanu vorbește despre „coapta la cap bătrânime", expresie pe care G. I. Tohăneanu o găsește „în felul ei, hăzoasă, dar şi plină de tâlc"[3]. (Dar la Menandru, de pildă, una dintre sentințele într-un vers ne avertizează: „Perii albi arată vârsta, nu înțelepciunea" – *Sentințe într-un vers*, 705.) Nu mră atunci că jucăușul Proteus, zeul marin care avea puterea de a-şi schimba necontenit înfățișările, dezvăluitor al celor trecute, dar şi prooroc al celor ce urmează să se săvârşească este, întocmai sfătosului Nestor din epopeile homerice, *bătrân*, vocabulă ce îi cheamă şi îi caracterizează obstinant. Şi e drept să fie așa, fiindcă pentru cei mai mulți bătrânețea se asociază înțelepciunii izvorâte din încercări, din exersarea diferitelor căi, din experiență.

Însă înțelepciunea nu este atributul intrinsec al bătrâneții, întrucât înțelepția patriarhală este recognoscibilă doar în spiritele care au *in nuce* capacitatea de a desprinde din întâmplările vieții

[1] I. Budai-Deleanu, *Țiganiada*. Studiu introductiv de G.I. Tohăneanu. Ediție critică de Florea Fugariu, Timişoara, Editura Amarcord, 1999, v. 3918-3924.

[2] Vezi Vergilius, *Eneida,* II, 747-750 (Prefață şi traducere din limba latină: G. I. Tohăneanu. Note şi comentarii, glosar: Ioan Leric, Timişoara, Editura Antib, 1994).

[3] G. I. Tohăneanu, *„Viața lumii" cuvintelor. Vechi şi nou din latină*, Timişoara, Editura „Augusta", 1998, p. 28. A se vedea întregul articol dedicat dubletului *Bătrân/veteran*, plin, la rându-i, de tâlcuri (*ibidem*, p. 22-33). Vezi şi G. I. Tohăneanu, *Cuvinte românești*, Timişoara, Editura Facla, 1986, p. 89.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

sâmburele adevărului, i.e. al alegerii bune; iar existența ni se dezvăluie sub forma unor permanente opțiuni. Mai mult, Tudor Vianu constată în eseul intitulat chiar *Despre experiență*, din *Studii de filozofia culturii*, faptul că, surprinzător, experiența nu înseamnă, precum pare, simplificare, facilitate, ci, dimpotrivă, ea aduce cu sine un soi de „disperare" în fața „complexității enorme a lucrurilor în realitate". Astfel, alături de experiență rămâne, mereu suverană, o înțelepciune nativă, pe care o putem numi chibzuință, rațiune, intuiție.

Constatarea că senectutea singură e incapabilă de a fi „păstrătoarea" înțelepciunii are un îndoit beneficiu: e dezamăgitor şi frustrant să ştii că nu vei putea atinge înțelepciunea decât plătind cu bătrânețe, dar e, totodată, şi... trist să fii martor ori, chiar, la un moment dat, membru al unei caste a înțelepților. Uniformitatea, indistincția, chiar în bine, generează treptat istovire spirituală, împietrire, duşman al devenirii, al vieții, de fapt. Frumusețea fără urma ei de imperfecțiune e palidă. Sculpturile lui Michelangelo, bunăoară, se singularizează printr-o îndoită luptă lăuntrică, surprinsă de artist, între, cum spune un cercetător, „libertarea de voință şi starea de constrângere"[1], şi, apoi, între trăirile diferite ale sculptorului şi ale subiectului său. În orice este exemplar se află, trebuie să se afle!, o tensiune, manifestă sau obnubilată, care îi asigură durabilitatea, valoarea. Înțelepciunea bătrâneții ni se revelează atunci tocmai drept asumare a acestui crez. De aceea, mai însemnată, la o atare privire, decât cea mai subtilă mintoşie se dovedeşte toleranța, îngăduința. Aici descoperim adevărata forță a senectuții.[2]

Dacă „bătrânețea posacă/ Riduri lăsa-va-n obraz şi-albele fire în păr" (*tarda senectus/ Inducat rugas inficiatque comas*)[3], atunci

[1] Herbert von Einem, *Michelangelo*. Traducere de Emeric Deutsch, Bucureşti, Editura Meridiane, 1984, p. 31.

[2] Am expus aceste reflecții privind bătrânețea în articolul *Bătrânețe şi înțelepciune*, în „Reflex", an XI (2010), nr. 7-12 (118-123), p. 150-151.

[3] Albius Tibullus, *Carmina*, II, 2, 19-20, în *Albius Tibullus şi autorii Corpusului tibulian*. Ediție îngrijită, text stabilit, cuvânt înainte, traducere în metru original şi note de Vasile Sav, Bucureşti, Editura Univers, 1988.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

şirul urmaşilor (*prolum turba*, precum ne încredinţează Tibul, dar şi toată literatura romană) compensează atare suferinţă. În mod simplist, tindem să asociem vârsta copilăriei cu joaca. Nimic, însă, mai fals, constatăm la o afundare în lumea sensului lexemului, întrucât, precum ne încredinţează Lucian Blaga, toate vârstele omului îşi mărturisesc, fiecare în felul său, nevoia de joc. Într-o structură tripartită, în care se regăsesc cunoaşterea, iubirea şi jocul, elementele fundamentale ce definesc omul se manifestă după o relaţie combinatorie decisă de vârstă:

Copilul râde:
„Înţelepciunea şi iubirea mea e jocul!”
Tânărul cântă:
„Jocul şi-nţelepciunea mea-i iubirea!”
Bătrânul tace:
„Iubirea şi jocul meu e-nţelepciunea!”

Da, jocul e manifestarea predilectă a copilăriei, dar, fapt nu mai puţin important, el nu se răzleţeşte de cunoaştere şi de iubire, ci le cumulează.

Nu e mai puţin adevărat însă că jocul comportă semnificaţii dintre cele mai complexe şi adânci, expuse pe larg de către Huizinga în tratatul asupra ludicului[1]. Astfel, la nivel ontologic se desfăşoară cel mai „serios” dintre jocuri. În lucrarea sa *Jocul ca simbol al lumii,* Eugen Fink decriptează mecanismele instituante ale jocului şi semnificaţiile sale cele mai de adâncime. Un episod cu repercusiuni tragice e capabil a reflecta dinamismul ce nutreşte jocul şi faţetele sale multiple, un episod mitologic celebru şi, aş spune, emblematic pentru relaţia *corectă* dintre real şi vis, dintre realitate şi idealuri: povestea lui Icar. Cunoaştere şi re-cunoaştere, creare şi re-creare a lumii, povestea mitului icaric reflectă pilduitor natura transgresivă, în fond, a jocurilor. În versiunea ovidiană a mitului, sunt zugrăvite joaca lui Icar, curios ca orice copil, exaltarea avidă de descoperire, impetuozitatea inocentă a copilului.

[1] Vezi Johan Huizinga *Homo ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii*. Traducere din olandeză de H. R. Radian. Prefaţă şi notă biobibliografică de Gabriel Liiceanu, Bucureşti, Humanitas, 2012.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

Redau fragmentar:

> [...] Puer Icarus una
> Stabat; et ignarus sua se tractare pericla,
> Ore renidenti modo, quas vaga moverat aura,
> Captabat plumas, flavam modo pollice ceram
> Mollibat, lusuque suo mirabile patris
> Impediebat opus.[1]

Valențele hipotipozei, ce ne azvârle *sub oculis* întreagă tensiunea interioară a momentului, contrabalansată de exaltarea lui *Icarus ignarus*, are însă picurată în ea senzația, propagată stăruitor, de iminență a nenorocirii. Prolepsa – *ignarus* –, element stilistic de efect, ne răpește răgazul de a fi părtași la această bucurie, neîngăduindu-ne să savurăm tabloul unui copil încântat de meșteșugul tatălui și de rostul urzelii sale.

Curiozitatea e pricina pieirii lui Icar. Obiectele, prin ele însești, riscă în orice clipă să ne piardă.[2] Numai că altul este contextul suferinței dedalice. Creatoarea metodei ce implică învățarea prin atingere și mișcarea liberă într-un mediu favorabil, metodă ce îi poartă numele, Maria Montessori[3], utilizează conceptul de „educație de imensitate", care să vizeze „mărirea lumii" în care

[1] Ovidius, *Metamorphoses*, 195-200.

[2] Într-un tablou prozopopeic, Emil Cioran redă spovedania lucrurilor, secvență textuală ce disimulează revolta împotriva individului sclav amăgitoarelor obiecte de care este înconjurat: „Fii duhovnicul nostru şi ascultă-ne ruga! Fără conținut este firea noastră şi sărmane sunt contururile noastre. Jocul nostru fugar îmbată oamenii, îi leagă de noi, îi copleşeşte şi îi distruge. Adorată este amăgirea noastră şi în cultul nostru scoboară oamenii treptele vieții lor. Iubirea lor nouă le este coborâş, credința în noi, pacoste; extazul, decepție. Aproape de noi, cenuşă devine focul lor; aparență, firea. Plini vor intra în dansul nostru şi goi vor ieşi. Umbre suntem, şi jocul nostru suprema amăgire este. Din timp purcedem; în el ne mişcăm şi lui ne închinăm. Dansul umbrelor este extazul timpului. Tot ce cade în timp este victima farmecului nostru. Slujim timpul atrăgând prin joc pe închinătorii ființei. Cerşesc ființa cei ce au răspuns chemării noastre. Şi-n zadar striga-vor gloria altor lumi cei răpuşi de timp!" (*Cartea amăgirilor*, Bucureşti, Humanitas, [1996], p. 119-120).

[3] Maria Montessori, *La formation de l´homme* Thomas de Könick, *Noua ignoranță şi problema culturii*. Traducere de Mihaela şi Ion Zgărdău, Timişoara, Editura Amarcord, p. 44.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

copilul se plictisește, „eliberarea lui din lanțurile ce-l împiedică să înainteze". La rându-i, Jean-Jacques Wunemburger, marele cercetător al imaginarului, argumentează că jocul stimulează creativitatea; el nu reprezintă „atât o fugă din real, cât un mod de explorare a polimorfiei lucrurilor, permițând evadarea în afara condițiilor empirice, întotdeauna limitate, ale experienței individuale"[1]. Joaca lui Icar, ce trage când de o pană abia lipită de părintele său, când dă altă formă cerii, bucuros de... maleabilitatea ei, înălțarea prea aproape de tăriile cerului nu poate fi nicidecum amendată de iubitorul părinte; e libertatea ce trebuie acordată copilului, etalon suveran al dragostei filiale, cea care e, deopotrivă, imboldul iscusitei izvodiri eliberatoare. Într-un elan discursiv doldora de poeticitate și de intertextualitate, G. I. Tohăneanu reflectează, între altele, asupra dinamicii care impulsionează relația părinte-copil: „Cuvânt cu sunet limpede, luminos și pur, [...], *copil* este, într-un anume sens, o metaforă și a Viitorului. Către care, rămânând puternic legată de Trecut, se îndreaptă și se deschide ființa noastră întreagă. Căci: pentru cine semănăm? Pentru cine roade culegem? Pentru cine și-or dărui copacii, sădiți de noi, poamele pârguite și petecul de răcoare al umbrii lor rotate? Pentru numai voi, neștiuților încă, voi care veți spori seteea de soare și de istorie a acestui popor"[2]. Răzbate aici nu doar ecoul eclogei vergiliene, ci, deopotrivă, acela al cuvintelor adresate de către Macrobius fiului său, Eustachius, în prefața *Saturnaliilor*.[3]

---

[1] Jean-Jacques Wunemburger, *La „Bildung" ou l´imagination dans l´education*, apud Thomas de Könick, *Noua ignoranță și problema culturii*. Traducere de Mihaela și Ion Zgărdău, Timișoara, Editura Amarcord, p. 76.

[2] G. I. Tohăneanu, *Cuvinte românești*, ed. cit., p. 27-28.

[3] Macrobius, *Saturnalia*, I, 1: „În viața asta a noastră, fiul meu Eustachius, natura ne-a pus la îndemână multe și felurite lucruri; însă cea mai puternică legătură, cu care ea ne-a înlănțuit, este dragostea față de vlăstarele noastre. Voința naturii a fost ca educarea și instruirea lor să ceară din parte-ne multă grijă; de aceea, dacă dorința noastră se îndeplinește întocmai, noi, ca părinți, nu putem avea altă bucurie, pe măsura acesteia – iară de nu, nici o amărăciune nu se poate asemui cu a noastră." (Ambrosius Macrobius Theodosius, *Saturnalia*. Traducere, introducere și note de Gh. Tohăneanu, Editura Academiei, [1961], p. 37). Vezi, de asemenea, observații percutante asupra fragmentului în *Introducerea* la

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

Firesc, dimensiunea prospectivă a faptelor părintești, învederată mai sus, aduce după sine un supliciu pe măsură atunci când destinul maşter îl răpeşte pe urmaş. Vocativul, utilizat anaforic, *Icare,* propagă dincolo de spațiu și de timp suferința dedalică. Dar să privim şi din alt unghi povestea. O utopie, un vis absolutamente utopic – fiindcă, aşa precum ne îndrumă istoricii civilizațiilor, trebuie să devenim contemporani cu lumea pe care o descifrăm pentru a o înțelege cum se cuvine – aşadar un vis utopic, zborul omului, a devenit un fapt comun al zilelor noastre. Căutător fervent întreaga viață a unei *clavis universalis*, Ioan Petru Culianu observă faptul că „ceea ce oglindeşte mitul nu este altceva decât jocul însuşi al minții”[1]. Or, ideea nici nu este în fond nouă: filozoful materialist Francis Bacon ne oferise cu trei secole în urmă o interpretare „practică” a miturilor în *Despre înțelepciunea anticilor*.

Pe paliere multiple funcționează, vedem, jocurile minții. Precum ne lasă a întrezări exemplele înşirate, textul literar se deschide treptat către o perspectivă umanistă asupra vieții, înlesnindu-ne înțelegerea de profunzime a instanțelor existențiale: „Dacă termenul «umanitate» înseamnă ceva, el înseamnă că, în ciuda tuturor diferenţelor şi opoziţiilor care există între diferitele lui forme, acestea toate acţionează, totuşi, pentru un scop comun”[2], observă Ernst Cassirer.

Bibliografie

Surse literare:

Blaga, Lucian, *Opera poetică*. Prefață de George Gană. Ediție îngrijită de George Gană și Dorli Blaga, Humanitas, 2012.

versiunea românească a lucrării, pe care o realizează în cultura noastră G. I. Tohăneanu.

[1] Ioan Petru Culianu, *Jocurile minții. Istoria ideilor, teoria culturii, epistemologie*, Ediție îngrijită de Sorin Antohi şi Mona Antohi. Studiu introductiv de Sorin Antohi, Polirom, 2002, p. 33.

[2] Ernst Cassirer, *Eseu despre om. O introducere în istoria filozofiei umane.* Traducere de Constantin Coşman, Bucureşti, Humanitas, 1994, p. 307.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

Budai-Deleanu, I., *Țiganiada*. Studiu introductiv de G. I. Tohăneanu. Ediție critică de Florea Fugariu, Timişoara, Editura Amarcord, 1999, v. 3918-3924.
Horatius, Quintus Flaccus, *Opera omnia.* Volumele 1, 2. Ediție critică. Ediție îngrijită, studiu introductiv, note şi indici: Mihai Nichita. Stabilirea textului şi selecția traducerilor: Traian Costa, Bucureşti, Editura Univers, 1980.
Macrobius, Ambrosius Theodosius, *Opera. Vol. 1. Saturnalia*, edidit Iacobus Willis, Leipzig, BSB B. G. Teubner, 1970.
Macrobius, Ambrosius Theodosius, *Saturnalia*. Traducere, introducere şi note de Gh. Tohăneanu, București, Editura Academiei Române, [1961].
Ovidius, Publius Naso, *Metamorphoseon libri*, Paris, Librairie Hachette, 1958.
Ovidius, Publius Naso, *Metamorfozele*, în românește de Maria Valeria Petrescu, [București], Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, [1957].
Tibullus, Albius*, Albius Tibullus şi autorii Corpusului tibulian*. Ediție îngrijită, text stabilit, cuvânt înainte, traducere în metru original şi note de Vasile Sav, București, Editura Univers, 1988.
Vergilius, Publius Maro, *Eneida*. Prefață şi traducere din limba latină: G. I. Tohăneanu. Note şi comentarii, glosar: Ioan Leric, Timişoara, Editura Antib, 1994.

Bibliografie critică

Bloch, Raymond, Cousin, Jean, *Roma şi destinul ei. I-II.* Traducere şi note de Barbu şi Dan Sluşanschi, Bucureşti, Editura Meridiane, 1985.
Boriaud, Jean-Yves, *Histoire de Rome*. Editions Perrin, 2001.
Cassirer, Ernst, *Eseu despre om. O introducere în filozofia culturii umane*. Traducere de Constantin Coşman, Bucureşti, Humanitas, 1994.
Culianu, Ioan Petru, *Jocurile minții. Istoria ideilor, teoria culturii, epistemologie*. Ediție îngrijită de Sorin Antohi şi Mona Antohi. Studiu introductiv de Sorin Antohi, Polirom, 2002.
Curtius, Ernst Robert, *Literatura europeană şi Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster, cu o introducere de Alexandru Duțu, Bucureşti, Editura Univers, 1970.
Cyrulnik, Boris, Morin, Edgar, *Dialogue sur la nature humaine*, Éditions de l'Aube, 2000.
Fink, Eugen, *Le jeu comme symbole du monde*. Traduit par H. Hildenbrand et A. Lindenberg, Paris, Les Editions de Minuit, 1966.
Foucault, Michel, *Ordinea discursului*. Traducere de Ciprian Tudor, Bucureşti, Eurosong & Book, 1998.
Habinek, Thomas N., *The Politics of Latin Literature. Writing, Identity, and Empire in Ancient Rome*, Princeton-New Jersey, Princeton University Press, 1998.
Huizinga, Johan, *Homo ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii*. Traducere din olandeză de H. R. Radian. Prefață şi notă biobibliografică de Gabriel Liiceanu, București, Humanitas, 2012.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)

Könick, Thomas de, *Noua ignoranță și problema culturii*. Traducere de Mihaela și Ion Zgărdău, Timișoara, Editura Amarcord, 2001.
Lowrie, Michèle, *Writing, Performance, and Authority in Augustan Rome*, Oxford University Press, 2009.
Tohăneanu, G. I., *Cuvinte românești*, Timișoara, Editura Facla, 1986.
Tohăneanu, G. I., *„Viața lumii" cuvintelor. Vechi şi nou din latină*, Timişoara, Editura „Augusta", 1998.
Vianu, Tudor, *Studii de filozofia culturii.* Ediție îngrijită de Gelu Ionescu şi George Gană. Studiu introductiv de George Gană, Bucureşti, Editura Eminescu, 1982.

AGES AND BOOKS
(Abstract)

Key-words: *Latin literature, Romanian literature, meaning, intertextuality*

Using examples from the Latin and Romanian literatures in a process of configuring its world of meaning, my work outlines the way in which the game is seen as an attribute of the child while wisdom an emblem of the elder are in a constant fight, in an endless dynamic: they represent on the one hand, curiosity and restlessness and on the other prudence and tolerance. In order to identify its elements of originality an in-depth approach to the layers of text significance is thus proposed which also has in view the various manifestations of intertextuality.

BDD-A23932 © 2015 Editura Mirton; Editura Amphora
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:50:39 UTC)